

Arkadiankatu 7
00100 Helsinki
puh +385 40 3521 486
s-posti: info@iprinfo.com
www.iprinfo.com

IPR UNIVERSITY CENTER
Immateriaalioikeusinstituutti

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

copyright@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta – tekijänoikeuden yhteishallinnointi (OKM063:00/2014) 14.7.2015

IPR University Centerin lausunto

Luonnos hallituksen esitykseksi koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/26/EU (”yhteishallintadirektiivi”) implementointia Suomessa. On hyvä että yhteishallinnoinnin pelisääntöjä yhdenmukaistetaan, läpinäkyvyyttä lisätään ja oikeudenhaltijoiden asemaa korostetaan. Ehdotus on selkeä ja pääosin erittäin kannatettava. Seuraavassa kiinnitetään huomiota lähinnä joihinkin yksityiskohtiin, joita mielestämme tulisi vielä harkita.

Direktiivin ja lakiluonnoksen soveltamisala on määritelty yhteishallinnointiorganisaation käsitteen kautta eikä esimerkiksi tosiasiallisen toiminnan avulla. Jos yhteishallinnointipalvelua tarjoaa organisaatio, joka ei täysin täytä yhteishallinnointiorganisaation määritelmää (”*ainoana tai pääasiallisena tarkoituksena on siihen valtuutettuna hallinnoida tekijänoikeutta tai tekijänoikeuden lähioikeuksia oikeudenhaltijoiden yhteiseen lukuun*”), lipsahtaa se lain soveltamisalan ulkopuolelle eikä sen tarvitse noudattaa lain vaatimuksia valvonnasta, avoimuudesta ja raportoinnista.

Lakiluonnoksen 15 §:ssä säädetään, että yhteishallinnointiorganisaatiolla tulee olla valvontaelin, jona yleensä toimii organisaation hallitus. Luonnoksen mukaan ”*Valvontaelimen jäsenet eivät saa osallistua yhteishallinnointiorganisaation liiketoiminnan johtamiseen.*” Tässä on nähtävissä ristiriita osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain kanssa, joissa hallitukselle säädetään yleistöimivalta

huolehtia organisaation hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (OYL 6:2, OsuuskuntaL 6:2, YhdL 35 §). Sinällään hallituksen kuuluukin valvoa toimitusjohtajaa myös näiden lakien mukaan, joten tässä ei ole ristiriitaa, mutta hallitukset myös yleensä osallistuvat organisaation johtamiseen ja mainittujen lainkohtien mukaan niillä voi olla siihen velvollisuuskin, mikä saattaa johtaa hankaliin tulkintaongelmiin yhteishallinnointiorganisaatioissa.

Musiikkiteosten usean valtion alueen kattavien verkko-oikeuksien lisensointia koskevia säännöksiä on pidettävä oikeansuuntaisena kehityksenä. Suomessa odotetaan digitalisoitumisen myötä uutta kasvua ja liiketoimintaa muun muassa peliteollisuudesta ja verkkopalveluista. Erityisesti aloitteleva yritys, ”start-up”, joka vasta pyrkii viemään pelinsä tai palvelunsa markkinoille verkon kautta, törmää siihen, miten vaikeaa on saada lupa musiikin tai muiden tekijänoikeuden suojaamien osien käyttämiseen omassa tuotteessaan. Verkon kautta levitettävä digitaalinen peli tai palvelu voidaan helposti ostaa mistä maasta tahansa, mutta kansalliset tekijänoikeusjärjestöt eivät ole voineet myöntää lisensointia hallinnoimiinsa teoksiin kansainvälisesti kuin rajoitetusti. Etenkään pienellä yrityksellä ei ole mahdollisuuksia hankkia erikseen lisensointia kaikille mahdollisille maantieteellisille alueille, vaan ”yhden luukun periaate” myös maantieteellisesti olisi mitä tarpeellisinta. Lisäksi pienelle yritykselle olisi tärkeää, että yhteishallinnointiorganisaatio myös sitoutuisi puolustamaan yritystä siinä tilanteessa, että joku ulkomainen taho esittää yritykselle vaatimuksia tekijänoikeusloukkauksen perusteella (”indemnifikaatio”). Muutenhan lisenssi voi olla yritykselle ongelmatilanteissa käytännössä lähes merkityksetön. Etenkin Teosto on jo pyrkinyt olemaan proaktiivinen ja löytämään uusia tapoja lisensoida musiikkia verkon kautta myytävälle tuotteelle. Suomalainen start-up on voinut alkuvaiheessa edullisesti hankkia globaalin lisenssin musiikin sisällyttämiseksi tuotteisiinsa. Lakiluonnos tukee tämänsuuntaista kehitystä ja vaikka nämä säännökset koskevatkin vasta musiikkia eivätkä takaa yritykselle riittävän laajoja lisensointipalveluita, on sitä pidettävä hyvänä alkuna.

Luonnoksen kieltä on selkeytetty käyttämällä esimerkiksi käsitettä *yleiskokous* sen sijaan että lueteltaisiin erikseen yhtiökokous, osuuskunnan kokous, yhdistyksen kokous jne. Kuitenkin luonnoksessa puhutaan *yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä*, vaikka olisi mahdollista direktiivin tapaan käyttää termiä *perussäännöt* tai patentti- ja

rekisterihallituksen tavoin käsitettä *yhteisösäännöt*, jotka käsittävät niin yhtiöjärjestykset kuin osuuskuntien ja yhdistysten säännötkin.

Helsingissä 7.9.2015

Niklas Bruun
johtaja, professori
IPR University Center

Olli Pitkänen
tutkimusjohtaja, dosentti
IPR University Center